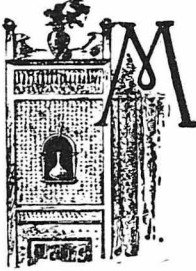

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΜΑΣ

ΤΟΥ RAPHAEL CHAIGNEAU

ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΔΑΧΤΥΛΟ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

(Από τόν Έλληνοτουρκικό πόλεμο του 1897)

Ε τόν έποκόμημα ντέ Λανκλόττο γνοισ-
στράμαε από στρατό. Έπειδή είχε άπο-
σηφή από τή στρατιωτική σχολή, είχε
ζαταταγή έθελοντής σέ ήλιαια δεκαοχτώ
έτων, με τήν άπόφασι να γήν άξιωμα-
τιζός. Μά, από τούς πρώτους μήνες τής
θητείας του, κατάλαβε πός είχε γελο-
στή νομίζοντας ότι είχε γεννηθή για τ
στάδιο του στρατιωτικού. Ήταν βέβαια
γενναίος και πατριώτης, μά ή πεηθασία
τόν έτρομαζε... Είμαστε γείτονες στή
χερσόβια και γνήσια πολύ γρήγορα
φίλοι. Ζήσαμε πέντε χρόνια κοντά-κον-
τά και λυπήθηρα πολύ όταν, άφο πή-
ρασε τή άπολυτήρια μας, χωρίσαμε...

Δέν μπορούσαμε πιά να ξυμαστε φί-
λοι, γιατί αυτός ήταν πλούσιος, πολύ
πλούσιος, κι έγώ — άλλοιμονο — φτω-
γός και περιφρανος. Είχε πόρους, έπαύλει, πήρανε με ταξίδια, με
ζενιγία, με έκδομαί, ενώ έγώ ούτ' ένα σπατάρι δέν είχα για να ζή-
σω.

Στήν αρχή ή έποκόμη με προσκαλούσε στίς φοιρές που έδινε στο
μεγαρό του, μά, βλέποντας ότι δέν έπήγαινα, έπαρε γιά με προσκαλή,
κι' έτσι δέν τόν έβλεπα καθόλου και μόνο κάθε τόσο άκουγα να γίνεται
λόγος γι' αυτόν...

Έκείνη τήν έποχή είχε έξαγάγ' ή Έλληνοτουρκικός πόλεμος του
1897 και ζάιπος ξάδελφός μου, ή Τισσεράν, ένας ένθουσιώδης τίπος
φιλέλληνος, είχε ζαταταγή, μαζί με πολλούς άλλους Γάλλους, έθελον-
τής στον Έλληνακό στρατό, για να πολεμήση για τήν άγραπτήμη του
Έλλάδα.

Όταν τελείωσε ή πόλεμος κι' ή Τισσεράν ξαναγύρισε στη Γαλλία,
μόλις με είδε γιά πρώτη φορά, μου είπε :

— Ξέρεις τήν τελευταία περιπέτεια του φίλου σου έποκόμημα ντέ
Λανκλόττο ;

Και, έπειδή έγώ δέν ήξερα τίποτε, μου διηγήθηκε πός είχε συναν-
τήσει τόν έποκόμημα στη Θεσσαλία και πός είχε παρασταθή μάρτυς
του σε μία μονομαχία, για τήν όποια μιλούσαν εκεί όχτώ ήμέρες όλοι
οί άξιωματικοί τόν δυό άντιμαχομένον στρατευμάτων.

Όταν ήξεραγιά ή Έλληνοτουρκικός πόλεμος, ή ντέ Λανκλόττο έ-
γανε με τόν γιοτ του μια περιουσία στη Μόσχοβη, Περσόντας από
τόν Πειραιά, στάθηκε μεσοκές ήμέρες για να μπόρση για βοή μεροιά
έργα άρχισας τέχνης για να στοιλή κι' αυτά τή μεγαρό του στο Πα-
ρίσι. Εκεί έιαθε, από κάποιον φίλο του Έλληνα έφορλήστη, ότι σ' ένα
χωριό τής Θεσσαλίας, στο Δελιέρο, ζούσε κάποιος πρώην διανοητής
Μουσείου, ή κ. Πέ-
λιτος, ή όποιος εί-
ζε στήν και το χή
του ένα άγαλμα
τής Αφροδίτης,
αυθεντικό έργο του
Πραξιτέλους.

Ό έφορλήστη-
ής τόν έπληροφόρησε
ακόμα ότι με μερο-
κες γυιάδες φρά-
ζων θα μπόρθεσε
να γήν κατ' όχοι
του άριστουγγήμα-
τος αυτού. Αυτό έ-
φτασε για ν' άφή-
σει ή έποκόμημα τόν
γιοτ του στον Πει-
ραιά και να τραβή-
ξη για τή Θεσσα-
λία.

Έφτασε στο Δε-
λιέρο, άκοιθός ή
στι γμή του ή
Τουρκοί, οι όποιοί
είχαν ζαριγύσει τόν
Τυρνάβο, έξαζο-
λουθούσαν τή μά-
χη, βομβαρδίζον-
τας τή χωριό αυτό
και τή Κούταβη,
πού τή ίπεροήσασε
ή στρατηγός Μαι-
ουμαγλής.

Ό έποκόμημα διέ-
οσισε τόν μικρό χο-

ριό, κατγόμενος από έσορη συγκρίνισι, καθώς έβλεπε δεξιά του κι' ά-
ριστοτά τον άτελείωτους συνοδείες πληρομένων. Σφαίρες έσφαιρίαν
στ' αυτά του και, για να προσοχή, αναγκαζόταν πολλές φορές να περ-
νάη έπάνω από νεκρούς.

Έίλος έφτασε στο σπίτι του Περίλου. Χτύπησε τήν πόρτα με τόν
μαπατόν του και, έπειδή ή τρόμος έμπαδίξε τόν ιδιοκτήτη του σπιτιού
ν' άνοήξη, έπασε τή τράμα ενός παραθύρου και, πηδώντας άτ' αυτό,
μπήκε μέσα.

— Χάρι !... Έίλος !... τού φώναξε τότε ένας άντρας σοφισαιμέ-
νος σε μία γωνία.

— Πρός τόν κ. Πέλιπο έχω τήν τιμή να όμιλώ ; τόν ερώτησε ή
έποκόμημα.

Ό περιτρώμος Έλληνα τού άπάντησε ζατακατικά με μία ζήνημα τού
κεφαλιού, και ή έποκόμημα έξοκολούθησε :

— Έχετε, κύριε, στήν κατοχή σας, ένα άγαλμα τής Αφροδίτης,
αυθεντικό στον Πραξιτέλη ;

Μά τήν ίδια στιγμή ή κ. Πέλιπος άναπήδησε με τρόμο, γιατί μία
όδιδα είχε σκάσει στο δρόμο, μπροστά στο σπίτι του...

— Ω, κύριε ! φώναξε, μπορεί κανείς άκόμη να φήγη ;

— Δέν πρόκειται γι' αυτό, τού άπάντησε τότε ή έποκόμημα. Μου λου-
λάτε τήν Αφροδίτη ;...

— Να, κύριε, τρανιάσε ή κ. Πέλιπος, έχω μία Αφροδίτη τού Πρα-
ξιτέλους. Βοίσκεται εκεί πάνω, στήν ταράσσα... Μά δέν είναι ώρα
για τέτοιες κουβέντες, στή στιγμή που μάς δουβαρδίζουν.

— Τήν άγοράζω ! φώναξε ή έποκόμημα και, χωρίς να γάνη καιρό,
έτροξε κι' άνέβηκε στήν ταράσσα.

Ένας στρατηγός και μεροιά Έλληνας άξιωματικός βρισκόντου-
σαν εκεί, παρακολούθησαν με τή κιάμα τούς τής κινήσεις του έχ-
θρού, και στή μέση κείτοταν πάλλευο και πάγκαιο τού άγαλμα τής
Αφροδίτης.

Έξαστακός ή κ. ντέ Λανκλόττο κτύπησε τόν άριστούγγημα όταν
μιά νέα όδιδα έσοασε, τραματίζοντας στο πλευρό ένα λοχαγό και συν-
ταίχοντα τόν μικρό δαχτύλο τού χεριού τής Αφροδίτης.

— Τά κτήνη ! Τά κτήνη ! φώναξε μανιασμένος ή έποκόμημα. Οι βάν-
δαλοι ! Οι ιεροδόντοι !... Τά βάλαν με τήν Αφροδίτη μου... Α !...

Α !... Ού γιάόασουμε...

Και άμείως πληρώσει και ζήτησε πληροφορίες από έναν άξιωματι-
κό, ή όποιος τού έδειξε άπάνω σ' ένα λόφο τήν Τουρκική πυροβολα-
ρία, που είχε ορίξει τήν όδιδα.

Τότε ή έποκόμημα κατέβησε τού άγαλμα στο έπόγειο του σπιτιού και,
βγαίνοντας έξω, πήδησε σ' ένα άλογο που πληνιόταν αδέσποτο στο
δρόμο, και ξεκίνησε καλπάζοντας προς τή λοφίσκο, όπου βρισκόταν ή
Τουρκική πυροβολαρία.

Η μάχη είχε τελειώσει πια και οι Έλληνες είχαν έποχορήσει.
Τά χωριά Δελιέρο και Κούταβη έφλέγοντο.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ 97

Η μάχη του Τυρνάβου
(Εικόνα Τουρκικής εφημερίδος τής έποχής)

Έξαντλημένοι οι
Τουρκοί είχαν να κα-
ταλυσθή στίς θέσεις
που κατείχαν προ-
τής μάχης. Πρώτα-
τα σκέπταν τόν κά-
μπο και σμήνη κορ-
κων πετοίμων πάνω
άτ' αυτά.

Όταν ή κ. ντέ
Λανκλόττο έφτασε
στίς Τουρκικές
γραμμές, έδοσε τήν
ταυτότητά του και
ζήτησε να τόν πα-
ρουσιάζουν στον άρ-
χιλόγο τού Πυροβολι-
κού. Πράγματι, σε
λίγο, ένας Τουρκός
στρατηγός τόν ένε-
ζόταν στή σπηλιά του
μ' έξαιρετική ενέγ-
νεια. Ό έποκόμημα
του είπε ότι παρακο-
λουθούσε ως πλούσι-
ος έρασιτέχνης τής
πολεμικής έπιχειρή-
σεις και τόν παρεκά-
λεσε να τού δώση τή
όνομα τού άξιωματι-
κού τού πυροβολικού,
ή όποιος έδομάρδο-
ξε με τήση έπισημία
τού Δελιέρο.

Ό άξιωματικός
αυτός άνομαίόταν

φόν Μπρούζ - έφέντης. Ήταν Γερμανός, όπως και πολλοί άλλοι αξιοματιζοί, που είχαν τότε σπουδαίες θέσεις στον Τουρισμό στρατό.

Γκαυλοισιμένος ο έποικίος χαρτίστης τού στρατηγού και διευθύνθηκε προς τού βόρεια, όπου βρισκόταν η περιβολαρχία τού φόν Μπρούζ. Μόλις τόν παρονόισαν σ' αυτόν, τού είπε χωρίς περιστροφές :

— Κύριε, θα ήθελά να κανονίσω ένα μικρό ζήτημα μαζί σας. Πρώτα να πειρ μάς υποθέσωσεν έντελός προσοικητής. Άκούστε : Τά στρατεύματα σας θα καταλάβουν αύριο τού Δελιέρο, τού όποιου μεταβάλλετε σέ έξοικα... Ή γάργα σ' αυτό τού χωριού μία μικρή πλατεία... Θέλετε να σάς προμείνω αύριο τού πρωί έτσι μαζί με δύο φίλους σας;... — Μά — απάντησε ο φόν Μπρούζ — για ποιά λόγο;... Δέν σας ξέρω...

— Δέν περιόζει, απάντησε ο έποικίος, θα γνωριστούμε... Έξω να σάς ζήτησιν έξηγήσεις...

— Καλά, τόν διέταξε ο Γερμανός αξιοματιζός. Μοιά τή έξηγήστε αυτά αύριο... Δέν έχω καιρό άπόψε...

Ός έξ θαύματος, ένó όμα τού σπιτιού τού Δελιέρο δέν ήσαν πειρά λιγά ένas σωρός έξοικιστών, ή κατοικία τού κ. Πελλίου είχε γλυτώσει από τήν καταστροφή. Ήτοιχισμένος κάποιος, γιατί ο πόλεμος άποικιζονόταν τώρα άπ' τού χωριού τού, ο πρώην διευθυντής τού Μουσείου έκλεισε συμφωνία τή νύχτα με τόν κ. ντε Λανζλόατ.

Άκούσ' ο έποικίος άγρόσας τού άγάλια, πήγε και βρήκε, μεταξύ τόν Γάλλων αξιοματιζών ό όποιοι ήσαν πολεμήσει κατά τόν Τούρκον, δύο μάτρες, οι όποιοι θα τού χρησιμοποιήσαν στή μονομαχία τού με τόν Γερμανό. Ό ένas άπ' αυτούς ήταν ο Τισσεράν.

Στίς όπότ' ο πρωί, βρισκότονταν κ' οι τρεις στή πλατεία τού χωριού. Τήν ίδια στιγμή έφτασε και ο φόν Μπρούζ, συνοδευόμενος από δύο αξιοματιζούς.

Άμέσος ο έποικίος διευθύνθηκε προς αυτόν και τού έξηγήσε τους λόγους για τούς όποιους τόν είχε προαλαξεί σέ μονομαχία, λέγοντάς τού ότι μία όβιδα τής περιβολαρχίας τόν είχε συντρίψει τού μικρού δάχτυλό τής Άφροδίτης τού Πραξιτέλως.

Συγγνώμης έδειχσε στον άντιπαλο βρισκότονταν ο ένas άπέναντι στον άλλον άγάλια τού όποιου, μία και ο κίνδυνος είχε περάσει πειρά, είχε βγάλει άπ' τού έπώγειο.

Άμα τόν άκούσε, ο Γερμανός άόρισσε να γελά έιρωνικά.

— Χά! Χά! Έκανε. Γ' αυτό μ' έφέρατε εδώ; Πάμε, φίλοι μου...

Μά τού γέλιο τού κόπρισε άξιωμα, γιατί ο έποικίος τού κατάφερε ένa δυνατό άόρπημα.

Ο φόν Μπρούζ, μανόμενος άπ' τήν όργή τού, φώναξε :

— Νά τόν τσιγκέσιον;... Μά οι μάτρες τού, δύο Τούρκου αξιοματιζού, τόν καθήσυχασαν και τόν έπεισαν ότι μόνο με μονομαχία θα έλθετο έντιμο ή διαφορά.

Σέ λίγο οι δύο άντιπαλο βρισκότονταν ο ένas άπέναντι στον άλλον. Ή μονομαχία εδβάσταξε έλαχιστά. Έπειτ' από ένa λεπτό, χτυπήμενος στή καρδιά από τού σπαθί τού έποικίου, ο φόν Μπρούζ σπασίστερ κάπυ, πλάι στό άγάλια.

Ο κ. ντε Λανζλόατ, άκού έδωσε τή μισή περίπου περιουσία τού στον κ. Πελλίο, μετέφερε τήν Άφροδίτη τού Πραξιτέλως στό γυώτ τού, στό όποιο άλλάξε όνομα και τού εδβάπισε «R. CHAIGNEAU»

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Ο ΔΡΑΚΟΣ ΚΑΙ Η ΝΥΦΗ

Μία φορά γινόταν ένas γάμος κ' οι συμπεθέροι κίνησαν άπ' τού σπιτιού τού γαμπρού να πάνε να πάρουνε τή νύφη, που καθόταν στό γειτονικό χωριό.

Στόν πηγαμιό δέν τούς έτιχε κανένα εμπόδιο στό δρόμο, αλλά, όταν γυρίζαν, παρουσιάστηκε μπροστά τους ένas κούτσος και φερόσος στήν όμη Λαζώσ, που κράτησε τού συμπεθεριό ίσασε μισή ώρα μέσα σέ μία ροικιατιά, μήν άφινοντάς τούς να περάσουν.

Όλοι τότε τού γυμάνε πλός σ' αυτό τού αναπάντεγο συναπάντημα και μονάχα ή νύφη έβρισκε άτάραχη. Άκού λοιπόν συλλογιστήσε κάμποσο, βγήκε άποικισιατικά μπροστά στό θηριο και τού είπε :

Έγώ 'μαι τ'ς άστραπής παιδι,
της βρονταριάς άγγόνι,
έγώ 'μαι ο άστραπόβλος,
βροντάω και μπουμπουνίζω.
Κάποια φορά σάν άστραφα
σαράντα δράκους έκαπα,
κ' ένas κουντός άπέμεινε.
Μήν είν' ή άφεντιά σου; ...

— Έγώ είμαι, άποκρίθηκε ο Δράκος.
— Παγαμείστε, σύντροφοι, ν' άστραφώ να τόν κάψω!... φώναξε τότε ή νύφη με όργη.
— Άίντε... περάστε και σήστε στό καιό!... τούς είπε κατατρομαγμένους ο Δράκος, και τούβαλε άμέσως στό πόδια...

Κ' έτσι, από τήν έξυπνάδα τής νύφης, γλύτωσαν όλοι οι συμπεθέροι.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΝΘ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΛΛΕΡΕΝ

Ένας από τούς πιο συμπαιθερί ποιητές μας, ο Ήπειρώτης Γεώργιος Χατζής, ο γνωστός με τού ψευδώνυμο Πελλερέν, άπέθανε πρό όλίγων ήμερών.

Ο Γεώργιος Χατζής γεννήθηκε στα Ίωάννινα. Στήν πατρίδα τού έξέδιδε συνεχώς από εικοσιπενταετίας τήν έφημερίδα «Ήπειρος». Έκτός αυτού ο Χατζής, κατά τήν έποχή τού Έλληνοτουρκικού πολέμου, είχε άναμνηθή ενεργότατα στον άπελευθερωτικό άγώνα, γ' αυτό και συνελήφθη από τις Τουρκικές στρατιωτικές άρχές Ίωαννίνων και καταδικάσθη σέ θάνατο. Άλλά, τή τελευταία στιγμή, ένó είχε δοθή ή διαταγή τής θανατικής τού έντελέσασθ, διάφοροι ίσχυροι φίλοι τού παρόνθσαν να έπιτύχουν τή άνασότη ή άπομάσωση κ' έτσι τόν έσωσαν από βέβαιο θάνατο. Ύστερ' από λίγον καιρό τ' Έλληνικά στρατεύματα έξιπαιαν νικηφόρα στα άπελευθερωμένα Γιάννινα.

Ο Χατζής ήσχολείτο τού πάντων με τή φιλολογία, στήν όποια διεπρεψε μεταξύ τόν συμπαιρωτόν τού. Έξέδωσε κατά σειράν τις ποιητικές συλλογές «Λαζτιλίους», «Ρίμους», «Μέλι και Φαρούα» και «Ποιήματα», έγραψε τή δράματα «Καταρομαίον Περσέδωσ», «Κίση» και «Αίλινα Άράσ», και έδημοσίωσε για τή ιστορία τής πόλεως τού μία όμοια μελέτη, «Τό Μυστικό τού Κάστρου». Επίσης έδημοσίωσε ταπεινά στήν έφημερίδα τόν όμοια χρονογράμματα και άξιόλογους μεταφράσεις Ίταλικών τραγουδιών τού Πεταρραχί και τού Στεκέρη, ή όποιες δυστυχώς δέν συμπιλετήληθησαν σέ κανέναν τόμο. Πάντως ο Πελλερέν εργάστηκε με όλη τήν ένσυνείδησία, τόσο για τή τοπικά ζήτηματα τής ιδιαίτερης τού πατρίδος, όσο και για τήν παύρα, στήν όποια, άν δέν άνδειχθή μεταξύ τόν πρώτων, δέν έβρισκε όμοιο κα μετά τόν τελευταίον.

Άδημοσίωσε καιτέσφο μερικά από τή τραγωδία τού άλημονήμου Ήπειρώτου ποιητού :

ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Μοιάζει γυαλί ο άνθρωπος ή σίδερο σκληρό;
Φτωχή καρδιά μου ανθρώπινη, τι μοιάζει άπ' (τα δύο;

Φορές-φορές, μου φαίνεται, θα σπάσης σάν γυαλί,
κ' από πέτρα κάποτε βαστάεις πού πολύ.

Με στέναγμα οργίσεισιν πού κάποια σκίψι φέρει,
πονείσ και μ' ένa χτύπημα φύλλων έξέρσο άνθος,
άπώνα χρομα, λίγο φως πού χάνει ένa άστέρη,
πόση φωτιά και απαράχημο και κίρουνε τού νού!

Κ' όμως σέ βρισκουν θάνατοι, βάσανα, καταφρόνια

και τή βαστάς και σέρνεισιν στον κόσμο ζωντανή,
κ' έγώ ρουτό καθώς περών άπάνω μας τή χρόνια;
—Τι τάχα μοιάζεισ, ο καρδιά; Με σίδερο ή γυαλί;

ΑΔΓΟΣ

Σάν όλα άπόψε ήρεμη μία λύνη τή θαρραίνει,
σαν μία γιοποικωατινή χλωμάδα σ' όλα άπλόθη
και σ' όλα άργα περιπατεί ή σ' άκίρι πός τού νουώθει
σαν έν' άλαφροστέναγμα πού μέσ' άπ' όλα βγαίνει...

Θάλασσα μέσα μου οι καύμοι! Παλλοί και περασμένοι,
κ' οι χρεανίσι κ' οι τορνοί, μέσα μου χίλιο πόθοι,
ότι ως τώρα άγάπησα κ' ότι πειρά ένεκορώθη,
στό δειλι άπόψε τού χλωμο, άχ! πόσο με πικραίνει!

Ω δάκρυα πού δέν στάζατε άπ' τή μάτια μου ποτέσ
και βογγατά πού άνθρώπινη πνυχή δέν είχε άκούσει
τú θρήνο σας, κ' όσες έστίς κρυφές νουσταλιγικές

Άγάπες μου, δέν έχετε τραγουδή άκόμα κροσείσ,
άπόψε πού μία ήρεμη, μία λύνη όλα βγαίνει,
ώς τώρα όσο δέν έμλαγα άπόψε δάκρυ άς γένη...

SPLEEN

Μήν είνε πού χλωμάσασε και πέφτουνε τή φύλλα,
μήν είνε πού συννέφρισε και βρέχει ο ούρανος,
ή νάσαι πού έχοχ' άγριοσ χειμώνας και σκληρός
κ' όσην ηρηλά ο ούρανος έχεις και σν μαυρίλα;

Ω σκυθρωπή μου κ' άφωνα καρδιά μου, άπόψε, μίλο,
ποιάς μουσικήσ κατάβληψης σέ πνίγει ο πικραμένος;
Κ' άν τάχα χηνοώρισε, γιατί τόσος καύμος
άν τού χειμώνα έγγίγεις φύλλα, κ' πρώτ' άνατριχίλα;

Γιατί πονείσ; Σάν κίτρινα φύλλα, κ' έγώ κ' έσύ,
έφημερο πού ζήσαμε τ' ώραό καλοκαίρι
τί στο χειμώνα πάχεχται άνίσωσ — ποιός τού ξέρει! —

Δέν δώμε κ' άλλην άνοιξι, καρδιά φτωχή, φτωχή;
Τούτο σέ σιάζει, — άς μήν τού (λές — όμοσ έγώ τού ξέρω

κ' άντάμα σου, αδελφούλα μου
(—καρδιά μου!—)υποφέρω...